

boš verjel, pa je vendar le res — z dleti dolbejo stran. Zastran tega in ostalih poprav, ki se tudi v notranjih cerkvenih prostorih delajo, je bilo blizu vélikega oltarja notri gor do oboka pododrano. V ostalem pa je cerkvena oblika taka, kakor je sploh navadna pri gotiških stavbah. 18 orjaških stebrov razdeluje svetišče v tri ladije ter podslanja s svojo močjo visoke oboke. Presvetišče in taistemu vstric stoječi kapeli ločeni so od cerkvene ladije z visokim železnim omrežjem, ter se dajo tudi zapreti. Oltarjev ima cerkev blizu 40; le škoda, da so med njimi tudi nekteri, katerih podoba se nikakor ne strinja z obliko cerkvene stavbe. Res se je čuditi, da se celó na Dunaji, ki je vendar tako rekoč sedež vseh umetnij, na kaj tacega ni bolj pazilo. Imel bi Ti o ti cerkvi še marsikaj povedati, na pr. o moččnih orgljah, o lepem oltarju, ki so ga dale plemenite gospé napraviti v stranski kapeli v hvaležni spomin cesarjeve rešitve iz rok morivnega naklepa, o starem krstnem kamnu, o grobnem spominku slavnega, tudi med Slovenci znanega vojskovodja princ Evgena Savojškega itd., — vendar da se preveč ne zamudim, podajva se dalje.

Zapustivši Štefanovo prestaro cerkev napotil sem se proti vseučilišču, da bi ondi poiskal našega ljubega A. Saj veš, da dijaka na Dunaji najlože stakneš, ako ga pred šolo čakaš. Drugači bi bilo res posebno naključje, da bi ga najdel, ako tudi veš za stanovanje njegovo. Okoliščine dijaške so namreč take, da nekteri mora tekati celi ljubi dan od „štrucjona v štrucjon“, če hoče, da živi. — O vseučiliščinem poslopji sem se zeló opekel in goljufal; kajti domišljija moja predstavljala mi je prav lepo in veličansko. Al drugače sem ga najdel. Ker sem mogel na šolsko skončanje še dobre četrte ure čakati, sem stopil ta čas v bližnjo vseučiliščino (jezuitsko) cerkev. Brate! to so Ti pravi zidarski umotvori. Enako kakor v Karolovi cerkvi je tudi tu viditi obilo marmeljna, zlata in umetnih malarij; zlasti glavna podoba vélikega oltarja mi je kaj zeló dopadla. Obseva jo sprelepo po prikritih oknih od zgorej padajoči dnevni svet.

To za danes; ob kratkem zopet nadalje kaj. Z Bogom! Tvoj vdani

Jože Žlindrovič.

Stare pripovedke slovenske.

Nabral na Dolenskem Fr. Peterlin.

Škratelj.

Pripovedujejo, da škrat v visocih gorah prebiva. Vsaka gora — pravijo — kjer škrat prebiva, ima prostorno votlino. V votlini je kamnita miza, pri kateri škrat sedi, ki ima pod sabo srebrne in zlate novce. Pod mizo izvira močan studenec, ki se bo pred sodnim dnevom razlil po deželi. Ko bodo namreč ljudje po antekristu zapeljani, „ki bo denarje sejal“, bo škratelj tako zeló zakričal, da bo gora počila, studenec pa se razlil po deželi; takrat bode gora zasula vasí in mesta v obližji, in njih prebivalci bojo potonili, predno dojde tisti strašni vek, ko bode zemlja vidila krvave boje z kraljem Matjažem.

V tistih gorah, kjer škrat prebiva, je veliko žlahne rude; toraj hodi tudi škrat do tistih rudarjev (knapov) posebno rad, kadar vodko (žganje) pijó, ali pa preklinjajo. To je vzrok, da se zdržujejo žganih pijač in se preklinjevanja varujejo.

Škrat ljudem tudi denar donša. Pravijo, da je nekemu kmetu na Dolenskem donasal ne le samo denarja, ampak tudi žita in drugih reči, katerih ga je prosil. Bil je dolgo pri hiši in zeló jih je bil obogatil,

kajti le misli mu je bilo razodeti in naglo jim je vstregel. Rekli so, da mu je bil oče mladega sinčka obljubil v dar, ki ga pa ni dobil, kajti spodili so ga od hiše pred časom, ko bi bil imel po pogodbi sinčka vzeti.

Neka druga pripovedka pa pravi, da ga je bil nekemu vzel, in sicer ko je bil 20 let star, je kar črn postal, nagloma umré in škratelj ga je odnesel pod nebó.

Neka lakomna žena je vzela jajce sedem let starega petelina brž ko je spočela, ter ga pod levo pazduho do poroda nosila. Ko se je deček rodil, izlegel se je tudi škratelj. Žena je oba skrbno odgojevala, kajti mislila je, da ji bo škratelj denarja donasal, a motilo jo je njeno upanje. Pomagal ji je sicer delati, donasal je vodo, kadar je bil pri volji, a ko se je ujezil, je nanesel na ognjišče kup kamnja in je ž njim lonce pobijal, zato so ga od hiše odpodili.

Pravijo, da je škrat tudi velik blebetalec. Nekega dne, ko so bili vsi v hiši, je nek fantalin Andrijaš po imenu, malo po malo iz lonca na ognjišču bôb jemal. Škratelj to čutivši zavpije: „Andrijaš pika bob!“ — In še zdaj zmirjajo pri tisti hiši: „Andrijaš pika bob.“

Enkrat se je bil nek fantič zgubil, da ga ni bilo več dni domú; čez nekaj dni vendar pride; prašajo ga: kje da je bil? On pa pripoveduje, da ga je bil neki fantiček z rudečo kapico v sanico zapeljal, kjer se je prijazno ž njim pogovarjal, mu orehovih jederc in medene potice dajal. (Kon. prih.)

Svakinji dve le naprej!

Luj za odkrivaj nam blazega svojega srca čutila,
Z gorko ljubeznijo vnemaj Slovenke za polje slovensko,
Poj nam le, plašit' se ne daj, če kažejo tud' se strašila,
Vedi, da srčnih zahteva Dolensko, Notranjsko, Gorensko!
Kaj ko bi, Ana, ti svakinji krasila pesme cveteče
Z godbo u narodnem duhu, hladila nam rane skeleče?
Vrli Slovenec pa vedil bo hvalo, in pel Vama: „slava“
Drava in Soča in Sava, in Učka, Gorjan'e do Triglava.

Suški.

Dopisi.

Iz Zagreba 11. junija. ** — „Novice“ so unidan vprašale, kaj je neki z zagrebačko čitavnico, ki jo je kr. namestniško veče razpustilo? in kakovo je to bilo društvo? Ako se morebiti nasprotniki ljubljanske čitavnice tega veselé, nadjajo se, da bo vlada tudi v Ljubljani storila kaj takega, kratko jim bode veselje, kajti čitavnice slovenske in pa čitavnica zagrebačka niso edina stvar. Zagrebačka čitavnica bila se je počela l. 1860, dokler je še grof Coronini bil hrvaški ban, ter je kot čisto književno društvo imela namen, da se članovi izobrazujejo z branjem posebno slavenskih časnikov in knjig. Ko so Madžari rečenega leta poslali neko podporo stradajočim Hrvatom, zgodilo se je to s posredstvom čitavnice, in brž za tem se je po Coroninu razpustila; al po odstopu njegovem se je zopet oživila. Pozneje, ko so prišli slobodnejši časi, hiralo je društvo in slabelo in pešalo, ter se je združilo najpred z dvarano, za tem s streliščem, pozneje s trgovskim društvom. Letošnjega januarja, če prav pomnim, je po razpustu velike skupščine naše županije se zopet nekoliko počelo gibati ter je samostojno bilo, al kmali je zopet utihnilo. Mesca aprila odbrali so si slavnega književnika Bogovića za predsednika, barona Raucha pa, možá madžarske stranke, za podpredsednika, ter je odbor prosil potrjenja. Vse to se je godilo tako, da je občinstvo celó malo vedilo o tem. Namestniško veče stavi društvu prašanje: na kaki podlagi se je zopet osnovalo, in velevala, naj se mu predlože stara pravila; vlada izreče, da je poprejšnje društvo nehalo po tolikih spremembah in da ne sme več delovati na stari podlagi. Razloge tega

Ako tedaj po obilih skušnjah to nis o, je pač naravno in pravilno, da se slovenske lastne imena pišejo po slovenski pisavi.

Stare pripovedke slovenske.

Nabral na Dolenskem Fr. Peterlin.

Škratelj.

(Konec.)

Škratelj prebiva tudi v jamah, še celó v tacih najrajši, ki „nimajo dna.“ Enkrat so pasli pastirčki blizu neke jame in lučali so kamnje v njo. Kar naenkrat pride venkaj čeden deček v rudeči kapici in praša: „Kdo je mojemu fantku skledico ubil?“ Pastirčki vsi prestrašeni omolknejo, le neki že póstaren pastir odgovori pogumno, rekoč: „Ta le kozica je poskočila in kamenc v jamo brcnila.“ Neutegoma je morala iti ž njim v jamo. Pravijo tudi, ako bi bili kacega fanta pokazali, bi bil ravno tako storil ž njim. Od tistihmal se pastirji še vedno bojé v jamo kamnja metati.

Škratelj je tudi velik goljuf. Nekega dné gré zeló ubožen kmet vés objokan po hosti, pa sreča nekega lovca. Lovec praša kmeta: „Kako, da ste tako žalostni?“ „O, kaj bi ne bil — povzame kmet — zavoljo dolgov mi bojo hišo in grunt prodali; kaj potem počnem z otroci in ženo?“ Lovec pa mu pri teh besedah podá nekoliko denarja in reče: „Nate denarja, da poplačate dolgove svoje! H koncu leta pa vam donesem še en žakelj denarjev, ako le zveste, kako je meni imé.“ No — si misli kmet — ta bo pa že dobra! Za bližnjega lovca bom že zvedil. Ko pride domú, pové ženi, kaj se mu je pripetilo in vsi so bili veseli.

Živeli so več časa nečimerno domá, nihče se ni zmenil zaradi lovčevega imena. Tako preteče vés čas in le še tri dni je manjkalo do pogojenega dneva, ko ga bo ondašnji dobrotnik prašal za svoje imé. Zdaj še le mu v misel pride, kako bo zvedil ime neznanega lovca, ki je brž ko ne škratelj. Mož gré v ravno tisto hosto, kjer je pred letom srečal neznanega lovca. Ko pride v hosto, se spravi brž na visoko hojo ter dobro pazi, kaj bi vidil in slišal. Kar pride možicelj v rudeči obleki, zakuri ter skače okoli ognja in poje: „To je dobro, to je dobro, da kmetič ne vé, da je meni „birkmandelj“*) imé!“ „Dobro je“ — si misli kmet, gré domú ter pové, da je že zvedil, kako je imé škratelju, ki ga je unidan v podobi lovca srečal. Ko tretji dan napóči, pride škrat pod okno ter praša: „Kmetič, si li zvedil, kako je meni ime?“ Kmet v hiši pa odgovori: „Kaj za tacega birkmandeljca, kakor si ti, ne bom zvedil?“ Škratelj to slišati, vrže srdit obljubljeni denar skozi okno v hišo, tako zeló trdo, da se vsa hiša potrese, šipe v oknih se podrobijo in cel vogal hiše se odvalí. Skušali so sicer, ko so bogati bili, dozidati ta vogal, a kar so podnevi sezidali, jim je škrat ponoči podri; hiša je toraj vedno brez vogala v tisti spomin.

Národne stvari.

Odprto pismice visokočislani domorodkinji

L. Pesjak-ovi.

Poslala Ljubnikova z Gorenškega.

Vaše pismice me je navdalo z neizrekljivim veseljem. Lepa je svetu priča, da mila naša domovina vendar ni taka sirota, kakor marsikdo misli. Bog daj, da bi v srcih vseh Slovenk odmevalo pismice Vaše in zdramilo mlačne in zaspane matere naše, ki celó ne

vedó, kako obširen je obseg 4. zapovedi Božje! V naši okolici — bodi Bogu milo! — je dokaj dokaj taci. Ne mislite, blaga gospá, da sodim preostro. Povem Vam le edino to, da se ne manjka učiteljc, ktere celó priprostim kmečkim deklinam silijo jezik ptuje kulture, namesti da bi jih s pomočjo blage matrne besede omikovale v mnozih vednostih, ki jih tudi ženska živo potrebuje. Oprostite tedaj, blaga domorodkinja, če rečem, da pismice Vaše bilo je prerahlo in prenežno; da bi zdramilo tako nemarnost, trebalo bi šumenja morskih valov in treska podnebnega, da bi gore se majale, in še je dvomljivo, ali bi se zbudilo, kar spava tako mrtvo spanje? Al to naj Vas ne straši! Le drite s svojim duhom zaspanke; trkajte na njih duri. Ako Bog dá in sreča mila, začele se bojo odperati glasom domorodnim. In tako z Bogom, preljuba gospá!

Miroslavu odgovor.

Donesle šaljico

„Novice“ mi so,

Kako si ti zbiral

Skrbnó si ženó.

Pa žali me, da si

Se tiček že vjel;

Le vendar se nadjam,

Da bodeš še pel!

Ko brala, smejala

Sem res se na glas!

Če možki si zbira,

Zakaj pa ne jaz?

Jaz tudi bi rada

Možila se kdaj,

Pa ni ga in ni ga,

Da pelje me v raj!

Debelega nočem,

Je „beuf á la mode“;

Neroden še v hrami,

Predebel je sod!

In suhega še manj;

Zanj križa ne dam,

Ker kožo le v ričetu

Rada imam.

Premladega nočem,

Ker mi je preživ;

Ko mene privezal,

Bi druge lovil!

Prestarega še manj,

Da grela bi ga;

Na glavi vesela

Ne gledam snegá!

Prelepega nočem;

Že vsaka pové,

Da gledajo lepi

Le sebe možjé!

Pa grdega še manj,

Ne morem za to!

Kdor vrabce le plaši,

Pa mene ne bo!

Bogatega nočem,

Ker zlate roké

Nikolj ne veljajo

Nad zlato srcé!

Pa revnega še manj,

Je križ brez bogá!

Ljubezen brez kruha

Po vodi bi šla!

Učenega nočem,

Podnevu bi bral,

Zvečer bi zadremal,

Pa trdno zaspal!

Bedaka še najmanj!

Kdor nima glavé,

Ne vedel bi zame,

Še zase ne vé!

Velicega nočem,

Pri srcu mi ni,

Ker lahko jo kupim,

Če treba žrdí!

In majhnega še manj,

Zakaj pa? — Za to:

Ker paprk je paprk

In večí ne bo!

Sem sredne postave,

In zvest'ga srcá,

Le tacega téla

Za zdaj bi možá!

Prebrisane glave,

Te mora pa bit',

Če ne, v Mehikansko

Naj gré se solit'!

Pod palcem tud' nekaj

Ker to se že vé,

Da prazni žakljíci

Po konc' ne stojé!

Ne vem pa, kdo pelje,

Alj ne, me na dom:

Če srednji alj nihče,

Pisala ti bom.

Majarčičeva.

Deželni zbori.

Deželni zbor v Ljubljani.

V 21. in poslednji seji (15. aprila) je bil na vrsti službeni in domači red ljubljanske bolnice. Poročevalec Deschmann je pripovedoval, zakaj je novi odsek črtež deželnega odbora predrugačil, da je iz 111 paragrafov naredil jih samo 65. Rekel je, da je ta odsek imel 6 sej, v ktere je bil tudi na pomoč poklical c. k. penzijeniranega profesorja in bolniškega vodja g. dr. Čubra. Odseku se je zdelo posebno važno, da bi deželnemu odboru ostala oblast, ukrepati, in paziti na bólnico; da bi se pokorščina na tanko določila; da bi

*) Bergmännchen, gorski možicelj, divji mož.